

Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) Ankara Şubesi'nin Habitat II Ankara Kozasına Sunduğu 1. Rapor*

İnsanın yaşadığı ortam ve çevre onun bireysel ve toplumsal gelişiminde, kendi varlık bilincini oluşturmasında temel unsurdur. Kent planlamasının başlıkları olan konut, ulaşım, çevre düzenlemesi gibi fiziksel yapılar insan yaşamını kolaylaştırıcı etkiler sağlarken, okul, kütüphane, sinema, tiyatro gibi eğitsel ve kültürel yapılar da insanın toplumun her alanına daha aktif ve bilinçli bir şekilde katılımına olanak sağlamaktadır. Bireyin toplumsal ve kültürel gelişimi aynı zamanda toplumsal ve fiziksel yapının oluşumunu ve kullanımını da etkilemektedir. Bundan dolayı sağlıklı bir kent ortamı yaratılmak isteniyorsa yerleşim planlaması salt fiziksel yapının planlanması şeklinde ele alınmamalı en az onun kadar eğitsel ve kültürel yapıların planlanması da gözönünde bulundurulmalıdır.

Ülkemizde ise, yerleşim planlaması büyük ölçüde salt fiziksel yapının planlanması şeklinde ele alınmakta, eğitsel ve kültürel yapıların planlanmasında okul yapıları dışındaki unsurlar çoğunlukla gözardı edilmektedir.

Nitekim Habitat II Türkiye Ulusal Raporu ve Eylem Plan'ın da, konu fiziksel yapı ve barınma olgusu çerçevesinde ele alınmakta, kültürel ve eğitsel yapıların niteliği yeterince değerlendirilmemektedir.

Toplumsal değişimin temel taşı olan, bireyin kendini geliştirmesinde ve bu gelişimini yaşamın her alanına yansıtmasında önemli işlevleri olan kütüphaneler gerek kurumsal gerekse kavramsal olarak yeterince dikkate alınmamıştır. Halbuki, sürekli bir kentleşme hareketi içerisinde yeralan ancak kentleşmeyi, kentlileştirmeye dönüştüremeyen ülkemizde, bu dönüşümü sağlayacak en önemli unsurlardan biri kütüphanelerdir.

İnsanların büyük çoğunluğu, ekonomik ve toplumsal koşulların bir sonucu olarak, bölgesel ve yerel kültürleri ile davranışlarını, kentli kültürel davranış biçimine dönüştürememektedir. Bundan dolayı da şehirlerde ortaya çıkan ve neredeyse kente hakim olan arabesk yaşam biçimi Türkiye'deki insanları tanımlar hale gelmiştir. Bunun yanında bilgi toplumu olarak adlandırılan günümüz toplumunda, beyinsel güç, yaşamın her alanında adeta fiziksel gücü yok etmiştir.

Eğer, Türkiye'de kentlileşmiş bir toplum ve bilgi toplumuna geçişi sağlayacak süreçler yaratılmak isteniyorsa, kütüphane olgusu da gözönünde bulundurulmak zorundadır.

* 25.10.1996 tarihinde sunulan bu rapor TKD Ankara Şubesi adına Mehmet Toplu ve Dilek Bayır tarafından hazırlanmıştır.

Habitat'la ilgili çalışmaların önündeki en büyük engellerden biri ise, sağlıklı bilgi akışının olmamasıdır.

Türkiye Habitat sürecine girdiğinden beri birçok kamu kuruluşu, odalar, birlikler ve sivil toplum örgütleri ile bilim adamı ve araştırmacılar raporlar hazırlamış ve bilimsel çalışmalar yapmış olmalarına karşın sağlıklı bilgi akışı olmadığından bunlara erişim, yapıldığı ortamla sınırlı kalmıştır. Halbuki yapılan çalışmaların karşılıklı olarak değerlendirilebilme olanağı bulunabilseydi hem bu alanda daha sağlıklı bir politikanın oluşması sağlanabilecekti, hem de toplumun bilgi eksikliği giderilebilecekti.

Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi olarak Habitat'a yönelik olarak şu önerileri dile getiriyoruz:

1. Habitat konusunda hazırlanmış raporlarla, yapılmış bilimsel çalışmaların izlenmesini sağlamak amacıyla Ulusal Habitat Veritabanı oluşturulmalıdır. Oluşturulacak veritabanı Internet aracılığı ile ulusal ve uluslararası düzeyde herkesin kullanımına sunulabilecek nitelikte olmalıdır.
2. Veritabanınının oluşması ve bu yöndeki belgelerin toplanmasını, gerekli ekonomik ve teknolojik destek sağlandığı takdirde, TKD Ankara Şubesi olarak üstleniyoruz. Bu, bir proje dahilinde yürütüleceği gibi sağlanacak sürekli personelle de yürütülebilir. Ayrıca bu projeyi yürütme sorumluluğu TKD Ankara Şubesi'ne verildiğinde Habitat konusunda uluslararası düzeyde yapılan çalışmaları izleme ve kamuoyuna duyurma sorumluluğunu da üstleniyoruz.
3. Toplu Konut ve İmar Yasalarında değişiklik yapılarak, yerleşim planlamasında, belirli nüfus yoğunluğu gözönüne alınarak halk ve çocuk kütüphanelerinin bulunması zorunluluğu sağlanmalıdır. Bu çerçevede standartlar için de Kültür Bakanlığı ve yerel yönetimlerle işbirliğine gidilmelidir.
4. Okul binaları (ilk, orta, lise ve yüksekokul) tasarımı ve yapımından önce kütüphane olgusunun mutlaka gözönünde tutulması sağlanmalıdır.